

Pieter van Loenen, viool

Tobias Borsboom, piano

Met dit duo staan twee bevlogen muzikale duizendpotten op het Muziekkamerpodium!

Pieter van Loenen is een van Nederlands meest veelzijdige violisten. Hij won prijzen op alle Nederlandse vioolconcoursen, waaronder de Publieksprijs van het Oskar Back vioolconcours 2016. Hij soleerde onder meer met het Rotterdams Philharmonisch Orkest en wordt veel gevraagd op festivals (zoals Verbier, Grachtenfestival). Daarnaast is hij oprichter en artistiek leider van het Haagse Festival Klassiek achter de Duinen.

Pieter zoekt graag verbinding met andere kunstvormen. Zo vervulde hij voor Het Nationale Ballet de muzikale hoofdrol in 's werelds eerste Virtual Reality-ballet. Zijn muziektheatervoorstelling *Over Orpheus* werd bekroond met de Dutch Classical Talent Publieksprijs 2019. Momenteel toert hij met het Nederlands Blazers Ensemble in hun Satie programma.

Pieter heeft een bijzondere voorliefde voor hedendaagse muziek, getuige zijn samenwerking met Reinbert de Leeuw en vooraanstaande componisten als Jan-Peter de Graaff, Karmit Fadael en Celia Swart.

Ook **Tobias Borsboom**, pianist met 'een juweel van een *toucher*' (Trouw), heeft zijn sporen ruimschoots verdiend. Zo is hij winnaar van de Dutch Classical Talent Award 2015 en toerde hij als solist in Gershwins Pianoconcert met het Nederlands Studenten Orkest. Zijn programma's en albums worden geroemd om de originele repertoirekeuze en het 'weergaloze spel van een *meesterverteller*' (NRC). Ook hij is voortdurend op zoek naar samenwerking met andere theater- en kunstvormen, zoals in *Meneer Tobias en het zwarte monster* voor kinderen vanaf vier jaar. Met Jan Brokken gaf hij enkele succesvolle vertelconcerten, zoals *Mata Hari* en *De rechtvaardigen*. Ook is Tobias oprichter en artistiek leider van theatergroep *De Schubertianen* waarin de spelers in de huid kruipen van de artistieke vrienden van Schubert.

Programma

'The silence between'

Tōru Takemitsu (1930-1996):

Distance de fée (1951)

Dmitri Sjostakovitsj (1906-1975):

Sonate voor viool en piano, op. 134 (1968)

- *Andante*

- *Allegretto*

- *Largo - Andante*

----- pauze -----

Kurt Schwertsik (1935-):

Unterwegs nach Heiligenstadt

- *Energico*

- *Tranquillo*

Igor Stravinsky (1882-1971):

Le baiser de la fée - Divertimento

- *Sinfonia*

- *Danses suisses*

- *Scherzo (Au Moulin)*

- *Pas de deux*

De pers over het album "The silence between":

"Wat een flexibele, klank- en taalgevoelige vertolkers zijn dit en wat een mooie tegendraadse repertoirekeuze." – Groene Amsterdammer

"Intiem, bescheiden, maar toch kleur bekenkend, muzikaal intelligent, vol be- en verwondering genietend van elke noot die uit hun instrument rolt." – Luister

Programmanotities

Zoals de naam aangeeft zijn de begrippen 'stilte' en 'tussen' leidraad in dit programma. Het project ontstond tijdens de coronapandemie, toen musici niet mochten optreden voor publiek, moesten zwijgen. Deze periode heeft bij heel veel musici tot reflectie - en interessante programma's! - geleid, zoals *Silent City* dat Merel Vercammen en Maya Fridman recent op ons podium brachten.

Het - aan Debussy toegeschreven - citaat '*De muziek zit niet in de noten maar in de stilte ertussen*' was het begin van het huidige project. Wat zou deze zin kunnen betekenen? Het is een intrigerende vraag waar de heren graag over filosoferen. En met hen vele anderen. Zie bijvoorbeeld John Cage, de componist die het pianostuk '4'33"' componeerde: een pianist die achter de vleugel plaatsneemt en 4 minuten en 33 seconden lang aandachtig niets doet, waardoor omgevingsgeluiden beklemmend of ongemakkelijk kunnen worden, of ... (Cage's verzamelde essays werden onder de veelzeggende naam *Silence* uitgegeven.)

Letterlijk genomen vraagt Debussy's citaat aandacht voor stiltes in de partituur, die, samen met de noten, het muzikale verhaal (spanning, ontspanning) vormen. Ook buitenmuzikale stiltes (zie bijvoorbeeld Cage) spelen een rol. De musici hebben daarnaast interessante ideeën over het moment van 'stilte/leegte tussen' het scheppen, het vertolken en het beluisteren van muziek.

Takemitsu's *Distance de fée* is geïnspireerd door een impressionistisch gedicht van Takiguchi. Daarin ziet de dichter de fee in allerlei gedaanten, in water, wolken, bomen, ...; poëtische woorden, die onze verbeelding aan het werk zetten. Precies in het ongrijpbare 'moment tussen' het geschreven woord en het beeld in ons hoofd ligt de essentie. Takemitsu - leerling van Messiaen, die de westerse en oosterse traditie op een fascinerende manier mengde - heeft een en ander muzikaal uitgebeeld in een dromerige compositie. Aan de musici de taak de geschreven noten zo te interpreteren dat ze met hun vertolking ons in vervoering brengen.

De Russische componist **Sjostakovitsj** werd geplaagd door een andere vorm van stilte. Hij was een gewaardeerd Sovjet-componist totdat Stalin in 1936 persoonlijk een veto uitsprak over zijn succesvolle opera Lady MacBeth in Mtsensk. Sindsdien moest Sjostakovitsj vrezen voor strafkamp of erger, voortdurend laverend tussen enerzijds zich conformeren en anderzijds zijn eigen stem laten horen. (Hij had altijd een koffertje met het allernoodzakelijkste klaarstaan). Een beklemmende vorm van stilte. Angst en ook somberte kroop in zijn muziek en het is wonderbaarlijk welke fantastische, diepdoorleefde muziek hij ondanks (dankzij?) die continue dreiging componeerde. Zijn *Vioolsonate* is er een voorbeeld van. Hij schreef dit compromisloze werk op hoge leeftijd. Het kale eerste deel, zonder franje en met scherpe, dissonante harmonieën, schetst een beklemmende wereld en is tegelijkertijd wonderschoon. Het up-beat tweede deel zou een dans kunnen zijn, met houvast (een duidelijke toonsoort), maar de vele cynische, scheve noten halen die vastheid onmiddellijk onderuit. Het slotdeel, variaties op een simpel thema, begint rustig, voert dan naar onstuimige emotionele hoogtes, om op te lossen in het niets, in stilte.

Bij **Schwertsik** kun je stilte op een heel andere manier zien. De titel refereert naar Beethovens *Heiligenstadter Testament* (1802), een brief aan zijn broer, waarin hij zijn wanhoop uit over zijn toenemende doofheid. Dit gegeven, in combinatie met het feit dat Beethoven tegelijkertijd gevatte of venijnige brieven aan vrienden en uitgevers zond, inspireerde de Oostenrijkse componist Schwertsik tot diens compositie: geheel eigen reflecties op Beethovens werken uit die periode.

In het *Divertimento*, geënt op zijn balletmuziek voor *Le baiser de la fée*, toont **Stravinsky** zijn vermogen om in de huid van andere componisten te kruipen en toch zijn eigenheid te bewaren. In heerlijk neoklassiek idioom neemt hij ons mee door het sprookje *Het Ijsmeisje* van Andersen. Muzikaal baseert hij zich op Tsjaikovsky en eerder eigen werk; kortom, talloze momenten van (her)interpretatie, van 'stilte tussen'. [JCdeL]

→ Volgend concert, zondag 23 april 2023, 12.00 uur:

Dianto Reed Quintet

Identidades, la magia del Duende

de Spaanse ziel in handen van Albéniz, Granados, Capón, De Falla, Rameau, Schumann en Ish-Hurwitz

Onze concerten worden mede mogelijk gemaakt door:

Gemeente Assen

FPK, Fonds Podiumkunsten

Stichting Albino

Tijdhof, Daverschot & De Jong Posthumus notarissen

UNP accountants adviseurs

Webmasterdienst

AlbertsKleve, bureau voor grafisch ontwerp BNO

alsmede enkele begunstigers

die niet met naam genoemd willen worden

zondag 26 maart 2023

Pieter van Loenen, viool
Tobias Borsboom, piano

The Silence Between